

Stanovisko k disertační práci Mateje Drobňáka *Language and Meaning in Community*

Matej Drobňák nastoupil do doktorského studia již s docela vyhraněným odborným zájmem a s nadstandardními zkušenostmi, ze Slovenska, ale i z pobytů ve vzdálenějším zahraničí. Zajímala ho především povaha jazyka, na nějž pohlížel především jako na společenský (a ne třeba biologický) fenomén. Formální rámec, ve kterém svá zkoumání rozpracoval, pak našel v inferencialismu, který se snažil rozvádět a obohacovat svými náměty.

Své výsledky se už v průběhu doktorského studia chvályhodně pokoušel publikovat, což se mu postupně začalo dařit a co vedlo k tomu, že má dnes několik článků publikovaných v mezinárodních časopisech. Úspěšně se mu také dařilo navazovat spolupráci s odborníky v zahraničí, což jeho odbornému růstu velmi prospělo. Disertace, kterou dal nakonec dohromady, se zakládá na jeho zčásti publikovaných, a z části ještě nepublikovaných článcích.

První část práce, která se jmenuje "Quine on Shared Language and Linguistic Communities" a která byla jako článek publikována v prestižním časopise *Philosophia*, pojednává o tom, jak se jazyk jeví z naturalistické perspektivy Willarda Van Orman Quina. Drobňák ukazuje, že i když se má často za to, že jazyky jsou pro Quina něčím jako ohraničenými entitami, takové chápání jazyků jako nějakých "věcí" musí být z quinovského pohledu značně podezřelé – jsou tu proplétající se jazykové aktivity jednotlivých mluvčích a jazyky jsou spíše výsledkem teoretických hypotéz než reálnými entitami.

Obecněji se otázkou, v jakém smyslu a do jaké míry existují jazyky jako samostatné entity, pak Drobňák zabývá ve druhé části své práce, která nese název "Do We Share a Language? Communitarism and Its Challenges". Je zřejmé, že o jazycích jako o entitách můžeme – možná s větším či menším zjednodušením – mluvit, avšak můžeme například jejich prostřednictvím něco vysvětlit? Z tohoto pohledu je podstatné vyjasnit, co přesně myslíme tím, když říkáme, že nějaké společenství "sdílí jazyk". (Je to jenom zkratka za to, že ti lidé fakticky mluví nějak podobně, či jde o to, že ten jazyk je něčím jako relativně nezávislou společenskou institucí, která určuje, jak ti lidé mluví?) Různí teoretici jazyka to také samozřejmě mohou myslet různě – a Drobňák se v tom podle mne úspěšně snaží udělat alespoň trochu pořádek.

Explicitní ambicí třetí část práce, "Meaning-constitutive Inferences" (která je založena na článku publikovaném v časopise ORGANON F), je přispět k inferencialismu, konkrétně k tomu, jak se v jazykové praxi fakticky konstitují inferenční role, které jsou z hlediska inferencialismu tím, čemu říkáme významy. Drobňák poukazuje na to, že takové inferenční role si nemůžeme představovat jako něco jednou provždy daného, co mluvčí daného jazyka prostě jenom musejí respektovat, ale že významy a inferenční pravidla se často vynořují z *ad hoc* procesů, které jsou integrální součástí diskurzu.

Poslední, čtvrtá část práce "Inferentialism and Context", pokračuje v tématu konfrontace inferencialismu s tím, jak se fakticky odvíjí diskurz, a soustředí se na roli kontextu. Drobňák probírá některé teorie – jak lingvistické, tak filosofické – týkající se toho, jak význam

interaguje s kontextem, a snaží se je propojit s inferencialistickou teorií významu. Argumentuje dokonce, že inferencialistický pojmový rámec je nadmíru vhodný pro zachycení myšlenek některých z těchto teorií.

Jako vedoucí práce nejsem úplně povolán ji kriticky hodnotit – to, předpokládám, učiní oponenti. Na to jsem byl vznikání práce příliš blízko a na to se do ní příliš promítly některé moje vlastní myšlenky skrze mou interakci s jejím autorem. Ne, že by ale autor papouškoval to, co jsem mu řekl, a ne že bych se já chtěl pod všechno, co je v práci, podepsat – Drobnák si našel svou vlastní cestu a i když metodologicky se částečně opřel o inferencialismus, někdy i přímo v té podobě, jak jsem ho prezentoval já, ta cesta ho vede na území, která jsou pro mne neprobádaná a kde bych se já asi i pohyboval poněkud jinak než on.

V každém případě si myslím, že jde o práci zdařilou, ve které autor prokázal široký rozhled po problematice filosofie jazyka a hlubokou schopnost se s těmito problémy samostatně potýkat. Já za sebe tedy práci rozhodně doporučuji k obhajobě.

V Hradci Králové, dne 10.11.2018

Jaroslav Peregrin